26/10/2018

Μητρ. Καστοριάς: “Ο Ημεδαπός Πολιούχος”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ.κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

“”Σ’ εμέ είναι πολύτιμοι οι φίλοι σου, Θεέ, οι αρχές των είναι πολύ δυνατές”, λέγει εκείνος ο Δαβίδ, ο θειότερος από τους ανέκαθεν ψαλμωδούς. Αρχές του χορού των Αποστόλων είναι οι κορυφαίοι, του καταλόγου των προφητών οι επώνυμοι της θεοπτίας, των δε ιερών διδασκάλων και όλης της ομηγύρεως των οσίων όσοι ωνομάσθηκαν μεγάλοι κατά την επαγγελία του κοινού Σωτήρος, όπως και των μαρτύρων του Χριστού οπωσδήποτε οι μεγαλομάρτυρες. Ανάμεσα σ’ αυτούς τους τελευταίους διαπρέπει λαμπρώς εξέχοντας από τους περισσοτέρους ο άγιος που υμνείται και τιμάται εξαιρέτως από εμάς, ο εντόπιος και συμπολίτης μας πολιούχος, το μέγα θαύμα της οικουμένης, το μέγα ωράϊσμα της Εκκλησίας, ο σε όλα σπουδαίος και θαυματουργός και μυροβλήτης Δημήτριος” 1.

Με αυτούς τους λόγους αρχίζει το εγκώμιό του στον θαυματουργό μυροβλύτη Άγιο Δημήτριο τον Θεσσαλονικέα, ο μύστης της θείας ελλάμψεως και του ακτίστου φωτός, ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς.

Τον ονομάζει φίλο του Χριστού : “ο Δημήτριος, αγαπημένος από τον Χριστό μαθητής ή παιδί ή φίλος άκρος και οικειότατος”2.

Τον χαρακτηρίζει μέγα φωστήρα : “Ανάμεσα στους μάρτυρες είναι σαν ανάμεσα στα άστρα μέγας φωστήρ έχοντας τη θέση της αϊδίας ζωής”3.

Τον αποκαλεί απαλό νεανία, πολύ ωραίο στην όψη : “Ήταν απαλός νεανίας, πολύ ωραίος στην όψι, όχι μόνο κατά τον εξωτερικό και αισθητό άνθρωπο, αλλά πολύ περισσότερο κατά τον εσωτερικό και μη βλεπόμενο”4.

Τον αναφέρει ως διδάσκαλο και απόστολο5.

Για τη μορφή του έχουν γραφεί τόνοι βιβλίων, καθώς και για τη σχέση του με την πατρίδα του, τη Θεσσαλονίκη. Διότι ο Άγιος Δημήτριος δεν είναι απλά ένα ιστορικό πρόσωπο που πέρασε από τον τόπο κάποτε και άφησε ανεξίτηλα τα ίχνη του περάσματός του, αλλά είναι ο προστάτης Άγιος, ο κηδεμών και ο έφορος, “των Θεσσαλονικέων προϊστάμενος”6, ο σωτήρας και ελευθερωτής που δρα διαρκώς στην ιστορία της Θεσσαλονίκης αλλά και της ευρύτερης Μακεδονίας. Με τη ζωή, το φρικτό μαρτύριο, το πλήθος των θαυμάτων αλλά και την παρουσία των θαυματοβρύτων λειψάνων του διαμορφώνει τη χριστιανική παράδοση αυτής της πόλεως, σφραγίζει τη ζωή της και εμπνέει μέχρι σήμερα τους κατοίκους της. Όταν κανείς αναφέρεται στη Θεσσαλονίκη, είναι σαν να ομιλεί για τον Άγιο Δημήτριο κι όταν προφέρει το όνομα του Αγίου, ο νους και η σκέψη ταξιδεύει στη Θεσσαλονίκη.

Πόσο σοφά οι πρόγονοί μας ονόμαζαν τον μήνα Οκτώβριο “Άη-Δημήτρη” και τα πολύχρωμα λουλούδια της εποχής “αη-δημητριάτικα”, για να μεταφέρουν το

μήνυμα και την παράδοση της φυλής μας στα παιδιά τους και στις επόμενες γενεές σχετικά με τη θαυμαστή και ζωντανή παρουσία του θαυματουργού Μεγαλομάρτυρα.

Α. Φίλος του Χριστού ο Άγιος Δημήτριος, αλλά συγχρόνως και έμπορος. Έμπορος που ζητά, σύμφωνα με την ευαγγελική περικοπή, καλούς μαργαρίτες. “Ομοία εστίν η βασιλεία των ουρανών ανθρώπω εμπόρω ζητούντι καλούς μαργαρίτας· ος ευρών ένα πολύτιμον μαργαρίτην απελθών πέπρακε πάντα όσα είχε και ηγόρασε αυτόν”7, δηλαδή η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με έμπορο, ο οποίος ζητεί καλά μαργαριτάρια. Όταν δε, βρει ένα πολύτιμο μαργαριτάρι, πηγαίνει και πωλεί όσα έχει και το αγοράζει.

Έμπορος δεν είναι τίποτα άλλο, κατά τον θαυμαστό Ιεράρχη της Καισαρείας Μέγα Βασίλειο, από τον άνθρωπο εκείνο ο οποίος πορεύεται την ευαγγελική οδό και πραγματεύεται τη Βασιλεία των Ουρανών8. Κι ο πολύτιμος μαργαρίτης δεν είναι τίποτα άλλο παρά ο Δεσπότης Χριστός, ο Κύριος, όπως θα τονίσει σε μια ομιλία του ο Άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας, ο οποίος είναι ο μόνος επιθυμητός, δηλαδή ο μόνος που αξίζει να επιθυμείται και που θα πρέπει να επιθυμεί κάθε ανθρώπινη ψυχή9. Ο Χριστός είναι ο μεγάλος θησαυρός, ο ανεκτίμητος πλούτος, η χαρά του κάθε Χριστιανού, τα πάντα στη ζωή του. Πόσο χαρακτηριστικός είναι ο λόγος του βετεράνου του χριστιανικού στίβου, Αποστόλου Παύλου : “εμοί γαρ το ζην Χριστός και το αποθανείν κέρδος” 10!

Πόσο συγκλονιστικά είναι ακόμη τα λόγια του ιερού Χρυσοστόμου, τα οποία είναι σαν να τα λέγει ο Χριστός στον καθένα : “Εγώ πατήρ, εγώ αδελφός, εγώ νυμφίος, εγώ οικία, εγώ τροφή, εγώ ιμάτιον, εγώ ρίζα, εγώ θεμέλιος, παν όπερ αν θέλης εγώ· μηδενός εν χρεία καταστής. Εγώ και δουλεύσω· ήλθον γαρ διακονήσαι, ου διακονηθήναι. Εγώ και φίλος, και μέλος, και κεφαλή, και αδελφός, και αδελφή, και μήτηρ, πάντα εγώ· μόνον οικείως έχε προς εμέ. Εγώ πένης δια σε· και αλήτης δια σε· επί σταυρού δια σε· επί τάφου δια σε· άνω υπέρ σου εντυγχάνω τω Πατρί, κάτω υπέρ σου πρεσβευτής παραγέγονα παρά του Πατρός. Πάντα μοι συ, και αδελφός, και συγκληρονόμος, και φίλος και μέλος. Τι πλέον θέλεις;”11!

Και για να αποκτήσει κανείς αυτόν τον πολύτιμο μαργαρίτη, θα πρέπει να αρνηθεί πρωτίστως τα είδωλα της κάθε εποχής, να θυσιάσει κάθε προσκόλληση στη δόξα, στις εφήμερες απολαύσεις, ιδιαιτέρως στην μοχθηρή αμαρτία και σε κάθε τι που εμποδίζει τη δυνατότητα της κοινωνίας με το Χριστό. Πρέπει να ζημιωθεί κανείς (χρησιμοποιώντας το φοβερό λόγο του Αποστόλου Παύλου), για να κερδίσει το Χριστό : “Δι’ ον τα πάντα εζημιώθην, και ηγούμαι σκύβαλα είναι ίνα Χριστόν κερδήσω”12.

Αυτό συμβαίνει και στη ζωή του Αγίου Δημητρίου. Δεν τον συγκινεί ούτε το υπατικό επώμιο, το οποίο φορούσε αφού έλαβε το συγκεκριμένο υψηλό αξίωμα από τον τότε βασιλέα, ούτε η στρατιωτική στολή και το δαχτυλίδι στο χέρι (σύμβολο εξουσίας), “τα οποία όμως υπήρξαν (και) σύμβολα του από τον αληθινό βασιλέα μυστικώς δοσμένα”13. Όλα τα αφιερώνει στον Χριστό, γι’ αυτό και διδάσκει άφοβα και ομολογεί το όνομά Του και κατηχεί τους νέους της Θεσσαλονίκης, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει εναντίον του και ολοφάνερα ο φθόνος. Έτσι οι υπηρέτες της πλάνης “συνέλαβαν τον διώκτη της απάτης και τον προσάγουν στον βασιλέα της απάτης, τον Μαξιμιανό δηλαδή, κι έτσι ο Δημήτριος κατέρχεται προς το στάδιο του μαρτυρίου”14.

Β. Έμπορος ο Άγιος Δημήτριος.

Αυτή η απόφαση να αφιερωθεί κανείς στο Χριστό, όπως συμβαίνει στη ζωή των Αγίων μας, και να μην προτιμήσει τίποτα άλλο εκτός από Αυτόν, θα πρέπει να ανανεώνεται καθημερινά. Άλλωστε, η τελειότητα, κατά την έκφραση των θεοφόρων Πατέρων, είναι ατέλεστος. Μόνον όσο καθαρίζεται κανείς, τόσο περισσότερο αισθάνεται μικρός απέναντι στο φως του Χριστού. Όσο αγαπά, τόσο περισσότερο γνωρίζει τις αλήθειες της πίστεως και υποβάλλεται σε μεγάλες θυσίες για την αγάπη του Χριστού. Σε τέτοια μέτρα πνευματικής εμπορίας έφθασαν οι Άγιοι Μάρτυρες καθώς και ο Άγιος Δημήτριος και όλοι η χορεία των Αγίων. Ζούσαν καθημερινά το αναίμακτο μαρτύριο της συνειδήσεως. Αγωνίζονταν πάντοτε με όλες τους τις δυνάμεις να νεκρώσουν την αμαρτία και να ζήσουν σύμφωνα με το θέλημα του Θεού, έστω κι αν αυτό τους κοστίσει και την ίδια τους τη ζωή.

Πόσο παραστατικά μας παρουσιάζει τον λογχισμό του Αγίου Δημητρίου ο Άγιος Γρηγόριος στον περίφημο αυτό λόγο του : “Όταν επήλθαν οι αιμοχαρείς λογχοφόροι μ’ εντολή του τυράννου, τους δέχεται με ανοικτές αγκάλες για να κτυπηθή σ’ αυτές το τελικό χτύπημα. Κι έτσι διπλασιάζει, μάλλον δε πολλαπλασιάζει το πάθος της πλευράς του Σωτήρος αναπληρώνοντας κατά τον Παύλο τα υστερήματα του Χριστού, και τόσο ερωτεύεται τη σφαγή και τόσο αγαπά το χύσιμο του αίματός του υπέρ της δόξας του Χριστού, παρά πολλές φορές και διηνεκώς αν ήταν δυνατό, ώστε και από τον γνωρίζοντα την περίσσεια και υπερβολή του έρωτός του να λάβη στο σώμα του πηγή μύρων”15.

Ποιός θα βρεθεί σήμερα να ενδιαφερθεί γι’ αυτήν τη συμφέρουσα εναλλαγή;

Ποιός «τρελός» για τον κόσμο, όπως οι Άγιοι, οι Μάρτυρες, οι Ήρωες, θα τολμήσει να ανταλλάξει τον κόσμο με τον πολύτιμο αυτόν Μαργαρίτη;

Ποιός θα αποδειχθεί έξυπνος να εφαρμόσει τον φοβερό λόγο του Χριστού “τι γαρ ωφελήσει άνθρωπον εάν κερδίση τον κόσμον όλον, και ζημιωθή την ψυχήν αυτού”16; Αυτήν την ομολογία, το μαρτύριο και την καλή εμπορία επιζητά σήμερα η εποχή μας.

Όταν οι πολλοί σιωπούν· όταν κάποιους δεν τους ενδιαφέρει· όταν άλλοι προτιμούν μια θέση ή ένα καλό όνομα μέσα στην κοινωνία· όταν η πλειοψηφία δειλιάζει· όταν επικρατεί το ατομικό συμφερον, χρειάζονται μωροί δια Χριστόν, σαν τον Άγιο Δημήτριο, για να πορευθούν ενάντια στο ρεύμα, στην αθεΐα, στην απιστία και στην ειδωλολατρία, και να αντισταθούν μέχρις αίματος για την φύλαξη της ευσεβείας17.

Στον Άγιο Δημήτριο ακουμπάμε κι εμείς σήμερα στη δύσκολη εποχή την οποία ζούμε. Σ’ αυτόν τον γνήσιο γόνο της ελληνικής μακεδονικής γης εμπιστευόμαστε την προστασία της Μακεδονίας μας από όσους την επιβουλεύονται. Και μαζί με τον ιερό υμνογράφο ικετευτικά τον παρακαλούμε : “Φρούρησον πανεύφημε, την σε μεγαλύνουσαν πόλιν, από των εναντίων προσβολών, παρρησίαν ως έχων, προς Χριστόν τον σε δοξάσαντα”18.

1 Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς, Ομιλία ΜΘ’ εις τον εν Αγίοις Μεγαλομάρτυρα και θαυματουργόν και μυροβλύτην Δημήτριον, ΕΠΕ 11, 163-165

2 ο.π. ΕΠΕ 11,179

3 ο.π. ΕΠΕ 11,165

4 ο.π. ΕΠΕ 11,171

5 ο.π. ΕΠΕ 11,173

6 Δοξαστικό Αίνων εορτής Αγίου Δημητρίου

7 Ματθ. 13,45-46

8 Μέγας Βασίλειος, Επιστολή 150 – Αμφιλοχίω ως παρά Ηρακλείδου, PG 32,605

9 Αγίου Νικολάου Καβάσιλα, Λόγος εις την Κοίμησιν της υπεραγίας Δεσποίνης ημών και παναχράντου Θεοτόκου, Παναγιώτου Νέλλα, Η Θεομήτωρ, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1995

10 Φιλ. 1,21

11 Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος, Ομιλία ΟΣΤ’ – Ματθ. 24,16-31, ΕΠΕ 12,34

12 Φιλ. 3,8

13 Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος, ο.π., ΕΠΕ 11,177

14 ο.π. ΕΠΕ 11,179

15 ο.π. ΕΠΕ 11,183-185

16 Μρκ. 8,36-37

17 Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο.π., ΕΠΕ 11,191

18 Δοξαστικό Λιτής εορτής Αγίου Δημητρίου